

MUHAMMED SURESİNİN 4. ÂYETİ (4)

(...dünden devam)

Âyet, devlet başkanına, esirleri ya lütfen veya fidye ile serbest bırakma yetkisi vermektedir. Müslümanların genel yararı, siyasi durum hangisini gerekli kılıyorsa öyle yapılır. **Ama**

âyete göre esir öldürülemez. Çünkü âyette böyle bir hüküm yoktur.

Kaldı ki kendi devletinin kanunları gereği savaşa girmekten başka bir suçu olmayan insanı esir alınca öldürmek, insanî bir muâmele değildir ve esirlerin öldürülmesi meyeceği, onlara iyi muâmele edileceği hakkındaki bu Kur'ân prensipleri, ruhen Birleşmiş Milletlerce kabul edilen İnsan Hakları Evrensel Beyânnamesinde de yer almıştır. Kur'ân esirlere iyilik etmeyi, onların güzelce geçimlerini sağlamayı emretmektedir:

İnsan Suresinde Cennetin en tatlı suyundan içecek ve en güzel nimetlerinden yararlanacak olan Ebrar(İyiler)in, yoksula, yetîme ve esîre sevdikleri yemeği yedirecekleri ve *“Biz size sırf Allah rızâsı için yedi-riyoruz, sizden bir karşılık ve teşekkür beklemiyoruz. Çünkü biz suratsız, çok katı bir gün(ün azâbın)dan ötürü Rabbimizden korkarız.”* (diyecek-leri).”

(İnsan Suresi: 9-10)

vurgulanmaktadır.

Peygamber(s.a.v.)in bazı esirleri köle yaptığı ve onları mücâhidlere ganimet olarak verdiği, beşte birini de Beytülmale ayırdığı hakkında rivayetler vardır. Meselâ Huneyn Savaşında esir alınan kadınları cariye yapıp Müslümanlara dağıtmış, sonra kocaları fidye verince onları serbest bırakmıştır.

Dört Halîfe devrinden beri de İslâm tarihi boyunca savaşlarda alınan esirler, henüz köle yapılmalarına karar verilmeden önce Müs-lüman olmadıkları takdirde köle yapılmışlardır. Fakat henüz köleliklerine karar verilmeden Müslüman olanlar köle yapılamayacağı için ya lütfen veya fidye ile serbest bırakılmışlardır.

Âyette lütfen veya fidye ile esirin serbest bırakılacağı buyurulmuş, fakat fidye veremeyecek durumda olanlar hakkında bir şey söylen-memiştir. İşte veliyy-i emr (devlet başkanı), fidyesiz bırakmayı uygun görmediği, fidye de veremeyecek durumda olan esirler, köle yapılmışlardır.

Savaş tutsaklarını köle yapmak, o zaman bütün dünyada yaygın bir âdet idi. İnsan köleliğinin kaynağı da savaşlardı. Ta yakın zamanlara kadar çeşitli milletlerde görülen bu uygulama, İslâm ile bir darbe yemiştir. Çünkü âyetleri göz önüne alırsak: Tutsak hakkında yapılacak tek şey vardır: **O da onu savaştan sonra serbest bırakmaktır. Bu da ya fidyesiz veya fideyle olur.** Daha önce zikredildiğine göre fidyesiz bırakmak daha makbuldür.

Kur'ân, insan hürriyetinin kısıtlanmasını aslâ doğru bulmaz. Peygamber (s.a.v.) de, hür bir insanı köle yapıp satan kimsenin, kıyalette mette hasmı olacağını buyurmuştur (Buhârî, Buyû': 106, İcâre: 10; İbn Mâce, Ruhûn: 4)

. Öyle ise İslâm'ın köleliği benimsediğini, ya da teşvik ettiğini söylemek insafsızlık olur. O zaman kölelik bütün dünyada yaygın olduğu ve Müslümanlar da çeşitli düşmanlarla savaş halinde bulundukları için İslâm, köleliği tümünden lağvetmemiş, fakat bunu lağvetmek yolunda büyük adımlar atmıştır. Beled Suresinde köleyi özgürleştirmenin, yani köleliği kaldırmanın, insanlığın aşması gereken bir hedef olduğunu vurgulamıştır. Bazı günahların ve hatâların kef-fâreti olarak köleyi özgürlüğe kavuşturmayı koymakla, insanları hürriyete kavuşturmanın ne denli önemli bir şey olduğunu göstermiştir.

(devamı yarın..)